

Metodická doporučení na bázi identifikovaných problémů při studiu reportovaných studenty LF MU a PedF UP

Projekt IMPULS II (2017 – 2018)

Metodická doporučení na bázi identifikovaných problémů při studiu reportovaných studenty LF MU a PedF UP

doc. MUDr. Julie Bienertová-Vašků, Ph.D.

RNDr. Martin Komenda, Ph.D.

doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D.

doc. Mgr. Martin Chudý, Ph.D.

Ing. Andrea Nováková

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Praha 2018

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Erasmus+

Projekt byl realizován s podporou programu Erasmus + Evropské unie

Obsah

1	Informace o dokumentu.....	5
2	Úvod.....	6
3	Potíže při studiu	7
3.1	Dotazníkové šetření	7
3.1.1	Základní informace	7
3.1.2	Kategorizace domén sledovaných v dotazníkovém šetření.....	7
3.2	Kazuistiky	16
3.2.1	Základní informace	16
3.2.2	Kazuistiky na LF MU	17
3.2.3	Kazuistiky na PedF MU.....	20
3.3	Základní interpretace kazuistik	23
3.4	Doporučení.....	23
3.4.1	Metodika memorování?	23
4	Shrnutí	24

1 Informace o dokumentu

Název projektu:	IMPULS II – část „Metodická centra“
Vypracovali:	Julie Bienertová (LF MUNI), Martin Komenda
Verze:	1.0

Historie verzí a schválení

Číslo verze	Datum	Zpracoval / schválil	Popis změny
0.1	16. 7. 2018	Julie Bienertová	Struktura dokumentu
0.2	4. 9. 2018	Julie Bienertová	Prefinální draft k cirkulaci
1.0	6. 11. 2018	Julie Bienertová	Finální verze dokumentu

2 Úvod

Kvalita vzdělávacího procesu je zásadním způsobem determinována orientací pedagogů i studentů v kurikulu, osvojením klíčových studijních či pedagogických kompetencí a možností proces výuky korigovat a zpětnově ovlivňovat.⁽¹⁾ Vzhledem k informační expanzi na všech úrovních vzdělávacího procesu je nezbytné zajistit adekvátní zacházení se znalostmi i dovednostmi, jejichž předávání je obsahem vlastního vzdělávacího procesu.

Pro zajištění přesného a efektivního působení pedagogů ve vzdělávací praxi v rámci terciárního vzdělávání je zásadní, aby byli pedagogové i studenti dostatečně informováni o možnostech a nástrojích, které jsou jim v daném univerzitním prostředí k dispozici. Tato metodická podpora na řadě vysokých škol v současnosti chybí. Správná metodická podpora by přitom nepochybně zlepšila celkovou orientaci uživatele (student, pedagog, člen vedení fakulty) pohybujícího se v procesu vzdělávání a posílila by pedagogické kompetence učitelů. Studentům by adekvátní metodická podpora umožnila snáze si osvojovat požadované znalosti a dovednosti a všem účastníkům vzdělávání by umožnila poskytovat cennou zpětnou vazbu způsobem, který by měl reálný dopad na kvalitu vzdělávacího procesu.

Tento dokument se zabývá analýzou obtíží definovaných studenty během jejich studia na dvou cílových pracovištích – Lékařské fakultě Masarykovy univerzity (LF MU) a Pedagogické fakultě Univerzity Palackého (PedF UP). Cílem bylo především ověřit/vyvrátit existenci metodických postupů při výuce, ověřit, jaké potíže studenti během svého studie považují za nejvýraznější a ověřit, zda na příslušných institucích existuje technologie k jejich vyhodnocení.

Výstupy tohoto dokumentu by měly sloužit jako podklad pro navazující metodický dokument shrnující základní metodická doporučení, jejichž implementace se na daných VŠ jeví jako nezbytná a logická.

Cílem projektu byl návrh a praktická aplikace „centra metodické podpory pro učitele a studenty vysokých škol“. „Centrem“ byla míněna institucionalizovaná forma zaprvé podpory pedagogických kompetencí akademických pracovníků, zadruhé podpory schopnosti „učit se“ u studentů a zatřetí hodnocení těchto kompetencí. Centrum bylo zaměřeno na kvalitu učení v obou jeho významech (procesu vyučování vedeného akademickým pracovníkem a procesu učení jako činnosti vykonávané studentem).

3 Potíže při studiu

Kapitola se zabývá identifikací základních okruhů potíží, se kterými se studenti během studia setkávají. Byly zvoleny problémy, které představují základní překážky při průchodu studenta studiem.

3.1 Dotazníkové šetření

3.1.1 Základní informace

Informace o potížích, které studenti udávají, byly získávány dvojitým způsobem – jednak na bázi dotazníkového šetření provedeného na LF MU a PedF UP, které bude pojednáno níže, a jednak na základě volných rozhovorů s metodičkou studie doc. PaedDr. Marcelou Musilovou, Ph.D., které probíhaly během jarního semestru 2018 jak na LF MU, tak na PedF UP.

3.1.2 Kategorizace domén sledovaných v dotazníkovém šetření

Dotazníkové šetření bylo provedeno u 225 studentů LF MU (1.-6. ročník studia oboru Všeobecné lékařství) a 522 studentů PedF UP. Administrovaný dotazník se zaměřoval na řadu domén: i) kompetence zaměstnanců a pohotovost zaměstnanců univerzity pomoci studentům, ii) materiální zázemí univerzity, iii) existence metodické podpory na univerzitě a její dosažitelnost, iv) subjektivní prožívání studia studentem, v) subjektivně vnímané bezpečí, vi) finanční potíže studenta při studiu a možné strategie jejich řešení.

Dotazník byl odvozen z dotazníku Delta State University / Students Satisfaction Survey (odvozeno z Student Satisfaction Inventory™ (SSI), <https://www.ruffalonl.com/complete-enrollment-management/student-success/student-satisfaction-assessment/student-satisfaction-inventory>).

Pro potřeby vyhodnocení výsledků byly vytvořeny následující kompozitní skóre:

- 1) Spokojenost (podskóre „Univerzita se stará o potřeby“, „Kvalita výuky“, „Akademická podpora“ a „Podpůrné služby“)
- 2) Důležitost (podskóre „Proces přijímání a finanční pomoc“, „Prostředí kampusu“ „Služby kampusu“, „Proces registrace předmětů“, „Zaměření na studenty“, „Instituce“, „Kvalita výuky“ a „Neučitelští zaměstnanci univerzity“).

V tabulce I jsou uvedeny otázky, které byly studentům ve studii administrovány.

Tabulka I: Ukázka otázek z dotazníku, student hodnotil na škále 0-5

[1. Zaměstnanci zodpovědní za přijímací řízení jsou informovaní a nápomocní.]
[2. Na univerzitě jsou k dispozici finanční poradci řešící finanční obtíže spojené se studiem.]
[3. Kampus je bezpečné místo pro všechny studenty.]
[4. Obsah předmětů v rámci mé specializace je hodnotný.]
[5. Existuje pozice akademického poradce.]
[6. Úroveň knihovnických zdrojů a služeb je dostatečná.]
[7. Existuje pozice studijních asistentů.]
[8. Akademičtí zaměstnanci jsou obvykle studentům k dispozici po výuce a během úředních hodin.]
[9. Úroveň a kapacita počítačových učeben je dostatečná.]
[10. Akademičtí zaměstnanci se ke studentům chovají spravedlivě a objektivně.]
[11. Proces registrace předmětů je srozumitelný a efektivní.]

[12. Existují metodické nástroje podpory studia, které vyhovují potřebám studentů.]
[13. Jsem zde schopen intelektuálního růstu.]
[14. Mám k dispozici přiměřené a vhodné stravování.]
[15. Moji učitelé jsou dobře informováni o požadavcích mé specializace.]
[16. Na akademické půdě panuje závazek udržení vynikající akademické kvality.]
[17. Poradci pověřeni řešením přijímacího řízení reagují na potřeby a požadavky potenciálních studentů.]
[18. Studium na tomto kampusu je příjemným zážitkem.]
[19. Pravidla řešící změny v zápisu předmětů jsou přiměřená.]
[20. Akademičtí pracovníci poskytují studentům včasnou zpětnou vazbu během semestru.]
[21. Tato instituce má dobrou pověst.]
[22. Akademičtí pracovníci během výuky zohledňují rozdíly mezi jednotlivými studenty.]
[23. Otevírací hodiny knihkupectví jsou optimální.]
[24. Zřídka se mi stává že by vyhledávání informací (např. v knihovně) na kampusu bylo příliš složité.]
[25. Kvalita výuky ve většině předmětů, které mám zapsané je vynikající.]
[26. Odborní asistenti jsou kompetentními vyučujícími.]
[27. Univerzita podporuje stejné postavení studentů všech ras a menšin.]
[28. Otevírací hodiny vedení fakulty vyhovují studentům.]
[29. Předměty zařazené do programu, který studuji vyhovují potřebám mého rozvrhu.]
[30. Existuje pozice studijních poradců z řad studentů, kteří pomáhají novým studentům získat zkušenosti užitečné v rámci budoucího zaměstnání.]
[31. Postupy pro podávání stížností jsou jasně stanoveny.]
[32. Odborní asistenti mají potřebnou kvalifikaci pro výuku předmětů.]
[33. Vzhledem k nízkému počtu zaměstnanců pracujících na plný úvazek se v mé specializaci nedostává kvalitní výuky zajišťované těmito zaměstnanci.]
Jak jste spokojen(a) s tím, jak se univerzita stará o potřeby:
[34. Kombinovaných/dálkových studentů]
[35. Studentů v různých formách celoživotního vzdělávání]
[36. Zahraničních studentů]
[37. Menšin]
[38. Dojíždějících studentů]
[39. Studenti se zdravotním postižením]
Jak důležité byly pro vás následující faktory při rozhodování, zda pokračovat ve studiu na vysoké škole:
[40. Špatná ekonomická situace rodiny]
[41. Možnost vyššího příjmu]
[42. Zvýšení konkurenceschopnosti na trhu práce]
[43. Nechtěl(a) jsem odcházet z domova]
Jak důležité pro vás byly následující faktory při rozhodování, zda se zapsat do magisterského/doktorského programu na XXX univerzitě?
[45. Náklady]
[46. Finanční pomoc, možnost získat stipendium]
[47. Reputace univerzity]
[48. Velikost instituce]
[49. Doporučení rodiny/přátel]
[50. Geografická poloha]

[51. Vzhled kampusu / Vzhled univerzitních budov]
[52. Osobní přístup zaměstnanců před zahájením zápisu]
[53. Nabídka studijních programů]
Kvalita výuky
[1. Jak jste spokojen(a) s mírou, jakou obsah studia ve vybraném programu splňuje vaše očekávání?]
[2. Jak jste spokojen(a) s ohledem na možnost získávání znalostí v rámci vašeho studijního programu?]
[3. Jak jste spokojen(a) s ohledem na možnost získávání přenositelných dovedností jako jsou komunikace, skupinová práce, IT dovednosti atp. v rámci vašeho studijního programu?]
[4. Jak jste spokojen(a) s možnostmi které váš studijní program poskytuje s ohledem na kariérní možnosti, další studium nebo jiné individuální cíle?]
[5. Jak jste spokojen(a) s pracovní zátěží kterou vyžaduje váš studijní program, a to včetně výuky a práce během semestru a s přihlédnutím k hodnocení?]
[6. Jak jste spokojen(a) s výukovými metodami a postupy využívanými ve vašem studijním programu?]
[7. Jak jste spokojen(a) s tím do jaké míry jste pochopil(a) co je od vás požadováno v rámci úspěšného ukončení jednotlivých předmětů a zisku konkrétního titulu?]
[8. Jak jste spokojen(a) s užitečností zpětné vazby na hodnocenou práci?]
[9. Jak jste celkově spokojen(a) se zkušenostmi nabytými během studia, výuky a hodnocení v tomto roce?]
Akademická podpora
[10. Jak jste spokojen(a) s vstřícností a přístupností vyučujících?]
[11. Jak jste spokojen(a) s kvalitou poradenství zaměřeného na akademické záležitosti jako je obsah jednotlivých předmětů nebo možnosti volitelných předmětů?]
[12. Jak jste spokojen(a) s tištěnými materiály týkající se vašeho studijního plánu, včetně informací zveřejněných na univerzitních webových stránkách?]
[13. Jak jste spokojen(a) s podporou a vedením kterého se vám dostává ze strany akademických pracovníků během individuálního studia?]
Podpůrné služby
[15. Jak jste spokojen(a) s výběrem knih a periodik které nabízí knihovna?]
[16. Jak jste spokojen(a) s prostorem kterého se vám dostává v knihovně?]
[17. Jak jste spokojen(a) s podporou, kterou nabízí škola po stránce metodiky studia?]
[18. Jak jste spokojen(a) s úrovní dostupného kariérního poradenství?]
[19. Jak jste spokojen(a) s podporou poskytovanou rektorátem?]
[20. Existuje centrum zdravotnických služeb vázané na kampus?]
[21. Jak jste spokojen(a) se společnými univerzitními prostory mimo katedry a ústavy?]
[22. Jak jste spokojen(a) s úrovní sportovních zařízení/sportovišť na univerzitě/poskytovaných univerzitou?]
[23. Jak jste spokojen(a) s úrovní stravovacích zařízení na univerzitě/poskytovaných univerzitou?]
[24. Jak jste spokojen(a) s bezpečnostními opatřeními na akademické půdě?]
[25. Jak jste spokojen(a) s ubytováním? (pouze univerzitním)]
[26. Jak jste spokojen(a) s podporou v rámci hledání soukromého ubytování?]
[27. Jak jste spokojeni s rozsahem maloobchodních služeb poskytovaných na kampusu, tj. obchody, banky, pošta?]
[28. Jak jste spokojen(a) se studentskými zástupci (akademický senát, studentské organizace)?]
[29. Jak jste spokojen(a) se službami na univerzitě?]

Vlastní výsledky dotazníkového šetření

Výsledky srovnání průměrného skóre mezi oběma sledovanými fakultami jsou uvedeny v tabulce II. (Tabulka II). Cohenovo D (https://en.wikipedia.org/wiki/Effect_size) vyjadřuje velikost efektu rozdílu (rozdíl může být významný, ale ve skutečnosti tak malý, že má v praxi zanedbatelný efekt). Cohenovo D říká, jak velký je pozorovaný efekt v praxi (orientační hodnoty: 0.2 malý efekt, 0.5 střední efekt, 0.8 velký efekt) (Cohen, Jacob (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. Routledge. ISBN 1-134-74270-3.

Škála pro hodnocení důležitosti:

1: Nedůležité / Naprosto nesouhlasím

2: Méně důležité / Nesouhlasím

3: Nehraje žádnou roli / Nevím

4: Důležité / Souhlasím

5: Velmi důležité / Rozhodně souhlasím

Škála pro hodnocení spokojenosti:

1: Nespokojen/a

2: Spíše nespokojen/a

3: Nevím

4: Spíše spokojen/a

5: Spokojen/a

Tabulka II: Základní srovnání skóre z dotazníku pro jednotlivé otázky LF MU vs. PedF MU.

Otázka	Hodnocená kvalita	Průměr Brno	Průměr Olomouc	N Brno	N Olomouc	T-test	Velikost Efektu
[1. Zaměstnanci zodpovědní za přijímací řízení jsou informováni a nápomocní.]	důležitost	4,09	4,18	224	522	0,1836	0,11
[2. Na univerzitě jsou k dispozici finanční poradci řešící finanční obtíže spojené se studiem.]	důležitost	3,29	3,48	225	522	0,0007	0,32
[3. Kampus je bezpečné místo pro všechny studenty.]	důležitost	4,47	3,98	225	522	0,0000	-0,47
[4. Obsah předmětů v rámci mé specializace je hodnotný.]	důležitost	3,78	3,50	225	522	0,0041	-0,20
[5. Existuje pozice akademického poradce.]	důležitost	3,38	3,22	224	522	0,0075	-0,21
[6. Úroveň knihovnických zdrojů a služeb je dostatečná.]	důležitost	4,21	4,10	224	522	0,1573	-0,11
[7. Existuje pozice studijních asistentů.]	důležitost	3,29	3,10	225	522	0,0002	-0,36
[8. Akademičtí zaměstnanci jsou obvykle studentům k dispozici po výuce a během úředních hodin.]	důležitost	3,90	4,26	224	522	0,0000	0,60

[9. Úroveň a kapacita počítačových učeben je dostatečná.]	důležitost	3,60	4,05	225	522	0,0000	0,50
[10. Akademičtí zaměstnanci se ke studentům chovají spravedlivě a objektivně.]	důležitost	3,67	3,74	225	522	0,3338	0,08
[11. Proces registrace předmětů je srozumitelný a efektivní.]	důležitost	3,59	3,92	224	522	0,0003	0,29
[12. Existují metodické nástroje podpory studia, které vyhovují potřebám studentů.]	důležitost	3,35	3,39	224	522	0,5444	0,04
[13. Jsem zde schopen intelektuálního růstu.]	důležitost	4,16	3,48	225	522	0,0000	-0,63
[14. Mám k dispozici přiměřené a vhodné stravování.]	důležitost	3,67	4,06	224	468	0,0000	0,39
[15. Moji učitelé jsou dobře informováni o požadavcích mé specializace.]	důležitost	3,62	3,93	224	522	0,0006	0,27
[16. Na akademické půdě panuje závazek udržení vynikající akademické kvality.]	důležitost	3,85	3,40	224	438	0,0000	-0,39
[17. Poradci pověřeni řešením přijímacího řízení reagují na potřeby a požadavky potenciálních studentů.]	důležitost	3,55	3,52	223	522	0,6805	-0,03
[18. Studium na tomto kampusu je příjemným zážitkem.]	důležitost	4,09	3,75	225	522	0,0000	-0,35
[19. Pravidla řešící změny v zápisu předmětů jsou přiměřená.]	důležitost	3,57	3,53	222	522	0,5425	-0,05
[20. Akademičtí pracovníci poskytují studentům včasnou zpětnou vazbu během semestru.]	důležitost	3,52	3,72	223	522	0,0091	0,23
[21. Tato instituce má dobrou pověst.]	důležitost	4,42	4,05	224	522	0,0000	-0,34
[22. Akademičtí pracovníci během výuky zohledňují rozdíly mezi jednotlivými studenty.]	důležitost	2,87	3,01	222	522	0,0801	0,15
[23. Otevírací hodiny knihkupectví jsou optimální.]	důležitost	3,93	3,77	224	522	0,0311	-0,18
[24. Zřídka se mi stává že by vyhledávání informací (např. v knihovně) na kampusu bylo příliš složité.]	důležitost	3,84	3,80	224	522	0,5775	-0,04
[25. Kvalita výuky ve většině předmětů, které mám zapsané je vynikající.]	důležitost	3,37	3,45	223	522	0,3550	0,08
[26. Odborní asistenti jsou kompetentními vyučujícími.]	důležitost	4,10	3,25	223	522	0,0000	-1,07
[27. Univerzita podporuje stejné postavení studentů všech ras a menšin.]	důležitost	4,34	4,31	224	522	0,6116	-0,04
[28. Otevírací hodiny vedení fakulty vyhovují studentům.]	důležitost	3,69	4,02	222	522	0,0000	0,42

[29. Předměty zařazené do programu, který studuji vyhovují potřebám mého rozvrhu.]	důležitost	3,70	3,47	224	522	0,0115	-0,18
[30. Existuje pozice studijních poradců z řad studentů, kteří pomáhají novým studentům získat zkušenosti užitečné v rámci budoucího zaměstnání.]	důležitost	3,33	3,07	224	522	0,0004	-0,28
[31. Postupy pro podávání stížností jsou jasně stanoveny.]	důležitost	3,19	3,61	224	522	0,0000	0,46
[32. Odborní asistenti mají potřebnou kvalifikaci pro výuku předmětů.]	důležitost	4,04	3,57	223	522	0,0000	-0,53
[33. Vzhledem k nízkému počtu zaměstnanců pracujících na plný úvazek se v mé specializaci nedostává kvalitní výuky zajišťované těmito zaměstnanci.]	důležitost	2,65	3,40	222	522	0,0000	0,87
Jak jste spokojen(a) s tím, jak se univerzita stará o potřeby:							
[34. Kombinovaných/dálkových studentů]	spokojenost	3,20	3,54	222	522	0,0000	0,51
[35. Studentů v různých formách celoživotního vzdělávání]	spokojenost	3,29	3,28	221	522	0,9202	-0,01
[36. Zahraničních studentů]	spokojenost	3,45	3,57	221	522	0,0738	0,14
[37. Menšin]	spokojenost	3,47	3,19	220	522	0,0000	-0,42
[38. Dojíždějících studentů]	spokojenost	3,52	3,21	221	522	0,0007	-0,26
[39. Studenti se zdravotním postižením]	spokojenost	3,52	3,36	221	522	0,0270	-0,16
Jak důležité byly pro vás následující faktory při rozhodování, zda pokračovat ve studiu na vysoké škole:							
[40. Špatná ekonomická situace rodiny]	důležitost	3,63	3,62	224	522	0,9484	0,00
[41. Možnost vyššího příjmu]	důležitost	3,87	3,87	224	522	0,9649	0,00
[42. Zvýšení konkurenceschopnosti na trhu práce]	důležitost	4,09	4,13	224	522	0,5239	0,07
[43. Nechtěl(a) jsem odcházet z domova]	důležitost	2,29	2,40	221	522	0,2502	0,09
Jak důležité pro vás byly následující faktory při rozhodování, zda se zapsat do magisterského/doktorského programu na XXX univerzitě?							
[45. Náklady]	důležitost	3,59	4,11	211	522	0,0000	0,51
[46. Finanční pomoc, možnost získat stipendium]	důležitost	3,12	4,07	209	522	0,0000	0,97
[47. Reputace univerzity]	důležitost	4,20	4,14	210	522	0,4237	-0,08
[48. Velikost instituce]	důležitost	3,40	3,21	210	522	0,0202	-0,22
[49. Doporučení rodiny/přátel]	důležitost	3,84	3,65	210	522	0,0286	-0,18
[50. Geografická poloha]	důležitost	3,79	3,92	209	522	0,1598	0,13
[51. Vzhled kampusu / Vzhled univerzitních budov]	důležitost	3,39	3,00	209	522	0,0001	-0,34

[52. Osobní přístup zaměstnanců před zahájením zápisu]	důležitost	3,47	4,18	209	522	0,0000	0,92
[53. Nabídka studijních programů]	důležitost	4,35	4,47	210	522	0,0681	0,17
Kvalita výuky							
[1. Jak jste spokojen(a) s mírou, jakou obsah studia ve vybraném programu splňuje vaše očekávání?]	spokojenost	3,79	3,73	222	522	0,4703	-0,06
[2. Jak jste spokojen(a) s ohledem na možnost získávání znalostí v rámci vašeho studijního programu?]	spokojenost	3,95	3,47	219	522	0,0000	-0,44
[3. Jak jste spokojen(a) s ohledem na možnost získávání přenositelných dovedností jako jsou komunikace, skupinová práce, IT dovednosti atp. v rámci vašeho studijního programu?]	spokojenost	3,17	3,48	219	522	0,0008	0,30
[4. Jak jste spokojen(a) s možnostmi, které váš studijní program poskytuje s ohledem na kariérní možnosti, další studium nebo jiné individuální cíle?]	spokojenost	3,85	3,70	220	522	0,1067	-0,12
[5. Jak jste spokojen(a) s pracovní zátěží kterou vyžaduje váš studijní program, a to včetně výuky a práce během semestru a s přihlédnutím k hodnocení?]	spokojenost	3,18	3,85	219	489	0,0000	0,60
[6. Jak jste spokojen(a) s výukovými metodami a postupy využívanými ve vašem studijním programu?]	spokojenost	3,39	3,77	219	522	0,0001	0,33
[7. Jak jste spokojen(a) s tím do jaké míry jste pochopil(a) co je od vás požadováno v rámci úspěšného ukončení jednotlivých předmětů a zisku konkrétního titulu?]	spokojenost	3,79	4,00	219	522	0,0105	0,20
[8. Jak jste spokojen(a) s užitečností zpětné vazby na hodnocenou práci?]	spokojenost	3,33	3,62	219	522	0,0010	0,25
[9. Jak jste celkově spokojen(a) se zkušenostmi nabytými během studia, výuky a hodnocení v tomto roce?]	spokojenost	3,77	3,61	219	522	0,0920	-0,14
Akademická podpora							
[10. Jak jste spokojen(a) s vstřícností a přístupností vyučujících?]	spokojenost	3,98	4,21	220	522	0,0020	0,25
[11. Jak jste spokojen(a) s kvalitou poradenství zaměřeného na akademické záležitosti jako je obsah jednotlivých předmětů nebo možnosti volitelných předmětů?]	spokojenost	3,34	3,51	218	522	0,0387	0,16
[12. Jak jste spokojen(a) s tištěnými materiály týkající se vašeho studijního plánu, včetně informací zveřejněných na univerzitních webových stránkách?]	spokojenost	3,61	3,97	217	522	0,0000	0,47
[13. Jak jste spokojen(a) s podporou a vedením kterého se vám dostává ze	spokojenost	3,48	3,56	217	522	0,3043	0,09

strany akademických pracovníků během individuálního studia?]							
Podpůrné služby							
[15. Jak jste spokojen(a) s výběrem knih a periodik které nabízí knihovna?]	spokojenost	4,22	3,69	219	522	0,0000	-0,58
[16. Jak jste spokojen(a) s prostorem kterého se vám dostává v knihovně?]	spokojenost	4,40	4,00	219	522	0,0000	-0,49
[17. Jak jste spokojen(a) s podporou, kterou nabízí škola po stránce metodiky studia?]	spokojenost	3,41	3,16	217	522	0,0009	-0,28
[18. Jak jste spokojen(a) s úrovní dostupného kariérního poradenství?]	spokojenost	3,11	3,19	218	522	0,2284	0,10
[19. Jak jste spokojen(a) s podporou poskytovanou rektorátem?]	spokojenost	3,18	3,15	216	522	0,5842	-0,04
[20. Existuje centrum zdravotnických služeb vázané na kampus?]	spokojenost	3,62	3,32	216	522	0,0000	-0,42
[21. Jak jste spokojen(a) se společnými univerzitními prostory mimo katedry a ústavy?]	spokojenost	3,73	3,76	215	522	0,7280	0,03
[22. Jak jste spokojen(a) s úrovní sportovních zařízení/sportovišť na univerzitě/poskytovaných univerzitou?]	spokojenost	3,67	3,29	215	522	0,0000	-0,37
[23. Jak jste spokojen(a) s úrovní stravovacích zařízení na univerzitě/poskytovaných univerzitou?]	spokojenost	3,48	3,35	217	522	0,1656	-0,13
[24. Jak jste spokojen(a) s bezpečnostními opatřeními na akademické půdě?]	spokojenost	3,79	3,48	215	522	0,0001	-0,32
[25. Jak jste spokojen(a) s ubytováním? (pouze univerzitním)]	spokojenost	3,16	3,07	204	420	0,2044	-0,10
[26. Jak jste spokojen(a) s podporou v rámci hledání soukromého ubytování?]	spokojenost	2,92	3,09	209	468	0,0740	0,14
[27. Jak jste spokojeni s rozsahem maloobchodních služeb poskytovaných na kampusu, tj. obchody, banky, pošta?]	spokojenost	4,11	3,64	212	522	0,0000	-0,64
[28. Jak jste spokojen(a) se studentskými zástupci (akademický senát, studentské organizace)?]	spokojenost	3,55	3,87	211	474	0,0000	0,40
[29. Jak jste spokojen(a) se službami na univerzitě?]	spokojenost	4,05	3,41	216	522	0,0000	-0,67

Z hodnocení kompozitního skóre „Spokojenost“ vyplývá, že vnímání domény „Univerzita se stará o potřeby“, „Kvalita výuky“ se významně neliší mezi LF MU a PedF UP, zatímco studenti obou fakult se rozcházejí ve vnímání akademické podpory (nižší skóre na LF, $p < 0.001$) a podpůrných služeb, které naopak studenti na LF vnímají jako lepší ($p < 0.001$), Tabulka III.

Tabulka III Kompozitní skóre – analýza spokojenosti studentů LF MU vs. PedF UP

Škála	Hodnocená kvalita	Průměr Brno	Průměr Olomouc	N Brno	N Olomouc	T-test	Velikost Efektu	Vnitřní konzistence
Univerzita se stará o potřeby	spokojenost	20,42	20,15	219	522	0,3601	-0,07	0,84
Kvalita výuky	spokojenost	32,25	32,52	212	489	0,6429	0,04	0,86
Akademická podpora	spokojenost	14,42	15,24	216	522	0,0007	0,29	0,76
Podpůrné služby	spokojenost	54,38	51,60	193	420	0,0000	-0,44	0,72

Z hodnocení kompozitního skóre „Důležitost“ naopak vyplývá, že studenti LF MU a PedF UP vnímají obdobně proces přijímání na univerzity a problematiku poskytované finanční pomoci i důležitost neučitelských zaměstnanců univerzity. Naopak obě fakulty se rozcházejí ve vnímání důležitosti „Prostředí kampusu“ (důležitější na LF MU, $p < 0.001$), „Služby v kampusu“ (vyšší důležitost PedF UP, $p < 0.001$), „Proces registrace předmětů“ (důležitější na PedF UP, $p < 0.04$), „Zaměření na studenty“ (důležitější na PedF UP, $p < 0.001$), „Instituce“ (důležitější na LF UP, $p < 0.001$) a „Kvalita výuky“ (důležitější na LF MU, $p < 0.002$), Tabulka IV.

Tabulka IV Kompozitní skóre – analýza důležitosti jednotlivých testovaných domén u studentů LF MU vs. PedF UP

Škála	Hodnocená kvalita	Průměr Brno	Průměr Olomouc	N Brno	N Olomouc	T-test	Velikost Efektu	Vnitřní konzistence
Proces přijímání a finanční pomoc	důležitost	10,92	11,18	222	522	0,0635	0,16	0,63
Prostředí kampusu	důležitost	12,91	12,04	224	522	0,0000	-0,39	0,69
Služby v kampusu	důležitost	22,88	23,87	220	468	0,0005	0,29	0,64
Proces registrace předmětů	důležitost	7,16	7,44	221	522	0,0375	0,16	0,81
Zaměření na studenty	důležitost	9,71	10,36	222	522	0,0001	0,32	0,60
Instituce	důležitost	15,78	14,11	223	438	0,0000	-0,46	0,84
Kvalita výuky	důležitost	26,43	25,22	219	522	0,0013	-0,27	0,75
Neučitelští zaměstnanci univerzity	důležitost	13,61	13,33	222	522	0,1402	-0,12	0,66

Shrnutí dotazníkového šetření:

Obecně lze konstatovat, že rozdíly v doménách „Spokojenost“ a „Důležitost“ odpovídají předpokládaným rozdílnostem obou zařazených univerzit. LF MU např. operuje v prostorách nového Univerzitního kampusu Brno-Bohunice, takže je logické, že studenti přikládají důležitosti prostoru univerzitního kampusu větší váhu.

Největší důležitost přikládají studenti obou testovaných fakult prostředí kampusu. Dále se pořadí důležitosti liší. Pro LF MU se na druhém místě objevuje reputace instituce, následovaná službami v kampusu, kvalitou výuky, přijímacím procesem, finanční pomoci a procesem registrace předmětů. Naopak na druhém místě důležitosti pro studenty PedF UP jsou služby v kampusu, pak následuje přijímací proces a finanční

pomoc, proces registrace předmětů, kvalita výuky a reputace instituce. Naopak nejnižší důležitost studenti obou fakult přikládají tomu, zda je škola „zaměřena na studenty“ a nečitelským zaměstnancům univerzity.

Z hlediska domény „Spokojenost“ studentů je pro studenty LF MU na prvním místě existence „Podpůrných služeb“, kterou studenti nadřazují kategorii „Akademická podpora“, „Kvalita výuky“. Studenti PedF UP jsou nejvíce spokojeni s kategorií „Akademická podpora“, následovanou kategoriemi „Kvalita výuky“, „Podpůrné služby“. Pro obě fakulty skončila kategorie „Univerzita se stará o potřeby“ v hodnocení spokojenosti na posledním místě.

3.2 Kazuistiky

Oblast vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a inovace hraje zásadní úlohu v dalším rozvoji sociální koheze, ekonomického růstu a při udržování celkové konkurenceschopnosti. Z tohoto pohledu lze vysokoškolské vzdělání považovat za velmi efektivní cestu ke zvyšování socioekonomického statutu a podpoře kulturního rozvoje. Efektivní vysokoškolské vzdělávání nicméně představuje i nové výzvy, vzhledem k tomu, že se jedná o vysoce specializované vzdělávání, často realizované i v terénních podmínkách specifických pro daný obor. Nástroje ke sledování obtíží v oblasti terciárního vzdělávání mívají často charakter populačních nástrojů typů rozsáhlých dotazníkových šetření. Taková šetření velmi dobře popisují širší statistické trendy napříč sledovanou populací, ale hůře zachycují individuální obtíže konkrétních skupin studentů. Zde se jeví stále rozhovor studenta a VŠ pedagoga v podmínkách 1 na 1 jako nesmírně užitečný nástroj, který kromě primárně diagnostického zaměření může zároveň přinášet i okamžité „terapeutické“ efekty.

3.2.1 Základní informace

Kazuistiky představují užitečný nástroj k demonstraci aktuálních potíží, kterými studenti procházejí. Kazuistiky vznikly na základě volných rozhovorů, které vedla se studenty obou zainteresovaných fakult Doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D. v období jarního semestru 2018.

Na LF MU byla v uplynulých letech vytvořena elektronická verze curricula sestávající z množiny výstupů z učení přiřazené k jednotlivým rokům studia. Studenti mohou procházet repozitářem výstupů z učení, nicméně metodická podpora je velmi slabá a nedostatečná, studenti neznají silné stránky ani limity daného nástroje a často zaměňují výčet výstupů z učení za zkouškové otázky. Metodická podpora tedy směřovala i dostupnosti a praktickému využívání těchto zdrojů.

Pedagogická fakulta UP zatím takový nástroj nemá, bylo tedy otázkou, zda se při srovnání mezi oběma fakultami budou studenti zaměřovat na problémy spíše technické rázu (problémy s používáním repozitáře na LF MU) nebo na obecné potíže při studiu, které nereflektují aktuální technické výdobytky, které mají studenti k dispozici.

Na obou fakultách navštívilo metodické centrum dohromady 32 studentů, z toho 18 studentů magisterského oboru Všeobecné lékařství na LF MU. Studenti na PF UP využili centrum 14krát, mezi nimi také jeden student doktorského programu.

3.2.2 Kazuistiky na LF MU

Kazuistika 1

Studentka, 21 let, 1. roč. LF

Rodinná a školní anamnéza:

Pochází z města na severní Moravě, rodiče jsou lékaři, dětství prožila v harmonické rodině jako jedináček. Rodiče jí jsou vzorem, proto neměla nikdy jinou představu studia. Ve škole byla vždy výbornou studentkou, žádný předmět jí nečinil problém. Má dobrou sluchovou paměť, proto se nemusela doma moc učit a používat učebnice, což je nyní její problém. Doma trénovala svého psa v rámci výcviku pro canisterapii. Nyní bydlí na koleji.

Problém:

Při přípravě během semestru naráží na to, že se neumí učit z textů. Vzhledem k tomu, že doposud neměla s výsledky studia potíže, tak ji stresuje to, že se neumí soustředit na čtený text, uvádí, že např. čte jednu stránku ve studovně třeba hodinu a když chce reprodukovat, zjišťuje, že jí to vůbec nejde. Na koleji je stejná situace, bydlí s kolegyní ze stejného ročníku, takže má klid a přesto neuspěla u první zkoušky. Bojí se selhání, stydí se před rodiči, doposud měla pocit, že jí vše jde.

Doporučení:

Vzhledem k tomu, že má výbornou sluchovou paměť, je potřeba tomu přizpůsobit styl učení:

- zařadit studium do pravidelného režimu dne,
- pokud možno pokusit se číst text nahlas,
- hlasitě opakovat přečtené,
- cvičit se v sebekontrolě režimu a učení,
- setkat se za měsíc k potvrzení postupu a výsledků.

Studentka se dostavila a referovala o tom, že postupovala podle rady, má radost, že se jí nový přístup ke studiu daří.

Kazuistika 2

Studentka, 22 let, 2. roč. LF

Rodinná a školní anamnéza:

Bydlí u rodičů na vesnici poblíž Brna, na fakultu dojíždí. Rodiče jsou učitelé. Má dva starší bratry, oba absolvovali VŠ v technických oborech. Rodiče na ni byli v otázce přípravy a výsledků ve škole hodně přísní, i na gymnáziu musela mít jedničky nebo dvojky, proto se denně učila i do noci. Bála se selhání, což je její situace doposud.

Problém:

Poctivě se učí jako dřív, domnívá se, že to umí, ale při seminářích a dokonce i při zkoušce má „okno“, mlčí a nedostane ze sebe slovo. Je jí trapně, protože ví, že studium nepodceňuje. Potřebuje vědět, kde dělá chybu.

Doporučení:

Protože sama říká, že se doposud vždy učila pouze potichu a nikdy naučený text nahlas neopakovala, je potřeba:

- bydlí sama doma, takže může číst text nahlas,
- pokud možno přečtené nahlas reprodukovat,
- spojit se s vhodnou kolegyní a při setkání vzájemně text reprodukovat,
- pracovat na sebedůvěře prostřednictvím podpory silných stránek (společně jsme je probraly).

Kazuistika 3

Studentka, 22 let, 2. roč. LF

Rodinná a školní anamnéza:

Studentka žije u rodičů v Brně, rodiče jsou oba absolventy VŠ, nyní jsou už v důchodu. Od dětství hraje ochotnický divadlo, je proto zvyklá učit se zpaměti velké textové celky. Proto byla překvapena, že při studiu selhává ve zkouškových situacích.

Problém:

Při semináři a dokonce i u zkoušky jí vytkli, že sice mluví, ale evidentně bez porozumění souvislostem. Má také problém s písemným vyjadřováním, a to v rámci testů s otevřenými otázkami.

Doporučení:

- má dobré studijní podmínky doma, takže může mluvit nahlas bez omezení,
- při rozhovoru jsme probraly její přípravu a studium textů pro divadelní role a vysvětlila jsem jí, jaký je rozdíl při studiu odborné literatury,
- při studiu textu trénovat množství učiva, které je schopna reprodukovat tak, že jej vysvětluje posluchači,
- podle možností požádat kolegyni, aby o prostudovaném textu diskutovaly,
- po prostudování látky ji stručně v potřebném systému zapsat.

Shrnutí

K vypracování kazuistik byly vybrány 3 typické příklady problémů, se kterými se dostavily studentky do metodického centra na LF MU v Brně. Jednalo se vždy o výborné absolventky středoškolského studia, které referovaly o zklamání při dalším studiu. Ke studijním problémům se u některých přidaly osobní, zejména ztráta sebedůvěry, strach ze selhání či zklamání rodičů. Při setkání jsem diagnostikovala problém a navrhla strategii postupu.

Doc. PaedDr. Marcela Musilová, Ph.D.

3.2.3 Kazuistiky na PedF MU

Kazuistika 1

Studentka, 20 let, 1. roč.

Rodinná a školní anamnéza:

Studentka bydlí na kolejích, protože rodiče žijí v Pardubicích. Doma má svůj pokoj, byla zvyklá mít svůj klid a pořádek. Na střední škole se nemusela moc učit, hodně si pamatovala z hodiny, v přípravě byla spíš nesystematická. V průběhu studia na gymnáziu měla hodně zájmů, kamarádů, věnovala se aktivně sportu a vedla skauty. Nyní nic nedělá.

Problém:

Na koleji se nemůže soustředit při studiu, okolí ji hodně ruší, byla zvyklá na klid. Proto povinnosti odkládá, zkoušku zatím žádnou neabsolvovala.

Doporučení:

- pěstovat vůli - jako sportovkyně ví, co to znamená, i ve 20 je to důležité,
- domluvit se se spolubydlícími na režimu,
- najít si sportovní možnosti i v novém prostředí,
- ověřit si svůj styl učení,
- podle možností uvažovat o podnájmu.

Kazuistika 2

Studentka, 22 let, 2. roč.

Rodinná a školní anamnéza:

Bydlí na kolejích, protože pochází z jižní Moravy. Rodiče velmi lpí na jejím úspěšném studiu, což ji dost stresuje. Na gymnáziu se moc neučila, přesto měla zpravidla velmi dobré výsledky. Učila a učí se nejraději v noci, opakuje v duchu, když neví, tak si to znovu čte.

Problém:

Zjistila, že se ani ve druhém ročníku neumí učit a chce vědět, jaký je studijní typ. Fakultu chce vystudovat, respektuje přání rodičů.

Doporučení:

Protože sama chce zjistit, jaký je typ učení, otvíráme diskusi o tom, jak probíhá její studium textů. Sděluje, že se učí pouze potichu a nikdy naučený text nahlas neopakuje.

- vytvořit pravidelný čas a prostředí ke studiu,
- číst text nahlas,
- pokud možno přečtené nahlas reprodukovat,
- vypracovat si výpisy z prostudovaného,
- být aktivní při seminářích a prakticky ověřovat výsledky učení.

Kazuistika 3

Studentka, 22 let, 2. roč.

Rodinná a školní anamnéza:

Studentka pochází z Prahy, proto bydlí na kolejích, rodiče pracují v zahraničí, proto sama uvažovala o studiu v Německu. Nakonec to z osobních důvodů zamítla. Při přijímacích zkouškách obsadila 8 místo, což potvrdilo její zodpovědnou přípravu.

Problém:

Nyní zjišťuje, že ji studium neuspokojuje, protože nemá takové výsledky, jaké by očekávala. Neumí se soustředit, je často roztěkaná, nemá systém v přípravě, ale také přiznává, že když není úspěšná, tak ji to demotivuje a místo, aby se učila, tak hledá rozptýlení s přáteli.

Doporučení:

- zvážit, zda obor, který si vybrala je ten správný,
- probrali jsme, co ji na studiu neuspokojuje,
- je to především její osobní přístup, proto je potřeba změnit styl práce a zintenzivnit studijní přípravu,
- najít si předměty, které ji zajímají víc a rozšiřovat vědomosti nad rámec studijních požadavků.

3.3 Základní interpretace kazuistik

Těžiště významu kazuistik tkví v jejich individuální interpretaci. Přestože se vždy jedná o konkrétní, individuální životní situaci studenta, který přichází, objevily se při analýze následující společné problémy:

- Studenti nejsou schopni se memorovat velké bloky informací
- Studenti mají problém s reprodukcí přečteného textu, zejména nahlas, což je často u zkoušky vyžadováno
- Studenti potřebují mentoring z hlediska vhodnosti zvoleného oboru (kdo ho bude poskytovat?), část z nich pochybuje o správnosti své volby povolání
- Studenti se málo zapojují do výukových procesů, které by jim umožnily validaci pochopení probírané látky a/nebo jsou tyto procesy zastoupeny ve výuce v nedostatečné míře (hlasité opakování, opakované výzvy k verbální reprodukci probíraného, vizuální znázornění probírané látky, atd).

3.4 Doporučení

3.4.1 Metodika memorování?

Z individuálních rozhovorů se studenty jednoznačně vyplývá, že studenti mají potíže s memorováním obsahu. Tato situace má dvě možné interpretace:

- i) Zdá se, že střední školy se výrazně posouvají k „problem-oriented“ výuce s důrazem na řešení problémů a hledání inovativních postupů. Přestože je tento postup bezesporu chvályhodný, zdá se, že studentům v rámci jejich studijní strategie na VŠ není místy příliš užitečný, protože:
- ii) Vysoké školy neupustily zatím od memorování velkých celků dat, což je požadavek, na který se studenti středních škol konzistentně nepřipravují. Z výsledků kazuistických šetření vyplývá, že studenti identifikují velkou diskrepanci mezi typem přípravy ze strany středních škol a aktuálními požadavky VŠ, které stavějí na jiných, obvykle překvapivě starších a méně pružných metodických postupech.

4 Shrnutí

Objektivním přínosem projektu je provedení poměrně rozsáhlého dotazníkového šetření, které reflektuje vybraných domén pro spokojenost studentů a kterým studenti přiřkládají různou váhu. Dalším přínosem projektu je realizace osobních setkání metodičky studia se studenty na obou institucích, které umožňují vytipovat typické potíže studentů při studiu.

Zatímco z individuálních rozhovorů se studenty vyplývá, že studenti mají často obtíže s vlastní metodikou memorování či profesním směřováním, celkově tento trend na úrovni dotazníkového šetření vysledovat nelze (studenti obecně udávají, že s metodickou podporou v akademických záležitostech jsou spíše spokojeni). Je tedy otázkou, zda situaci interpretovat tak, že potíže s vlastní metodikou studia mají pouze jednotlivci, kteří by pak mohli intenzivně profitovat z individualizovaného metodického poradenství, či zda se jedná o širší trend, na který je nutno reagovat širším systémovým opatřením, případně redukcí celkového množství informací, které je nutno namemorovat.

Celkově lze nicméně dovést, že studenti individuálně mají největší problémy s memorováním většího množství informací, přičemž někteří ze studentů nejsou ze středních škol vybaveni strategií pro práci s technikami vyžadujícími zapojení paměti. Na druhou stranu studenti neudávají, že by jim dělaly ve výuce potíže „problem-based“ strategie, tedy strategie zaměřené na řešení konkrétních problémů, zdá se tedy, že v tomto směru sledované fakulty na středoškolské vzdělávání navazují bezproblémově. Z našeho šetření se celkově zdá, že pro studenty představuje podstatně větší překážku individuální absence strategie pro práci s velkým množstvím informací než aktuální skladba kurikula, která ovšem bezesporu ovlivňuje celkové množství informací, které student během studia musí vstřebat.